

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an 4 coroane.
 Pe o jumătate de an 2 coroane.
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strad
 Poplăcii nr. 15).
 Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani,
 a treia-ora 10 bani.

Căsătoria moștenitorului de tron.

În un număr de mai înainte am amintit, că în dieta din Pesta se discută legea privitoare la căsătoria moștenitorului nostru de tron.

Discuția a ținut lung, două săptămâni și s'a sfârșit Marți, în săptămâna aceasta.

Cum știut este, moștenitorul de tron, Archiducele Francisc Ferdinand a luat în căsătorie pe contesa Sofia Chotek. Deși familia Chotek este foarte veche și ilustră, nu este de același rang cu familiile domnitoare. Ear' de câte-ori un membru din vre-o familie domnitoare se căsătorește din o familie, care nu are același rang cu a lui, trebuie să abdică de unele drepturi sau să facă legătuieli pentru viitor.

Aceasta se întâmplă din cauză, că familiile domnitoare vechi au legi anume, cari regulează starea membrilor lor și între altele și felul căsătoriei.

Familia noastră împărătească încă are o asemenea lege, numită nemțește Hausgesetz, adică lege de casă. Această lege trebuie să o ție toți membrii, cât timp nu vreau să se rupă de familie, dar' cu deosebire trebuie să o ție moștenitorul tronului.

În înțelesul acestei legi, dacă moștenitorul voește să iee în căsătorie o femeie, caro nu ajunge la rangul seu, căsătoria se poate face numai cu învoirea Domnitorului, așa că moștenitorul rămâne în drepturile sale, ce le-a avut și ce 'i-se cuvin, trebuie însă să abdică pentru fiitoria sa soție dela drepturile rezervate casei domnitoare, precum și pentru pruncii viitori.

Casul acesta a fost acum cu Archiducele Ferdinand. Lui, ca moștenitor, 'i-s'a recunoscut dreptul de-a ocupa tronul, dar' nu s'a rezervat nimica pentru soția lui și pentru pruncii, care 'i-i va da D-eu. În înțelesul acesta s'a făcut un act (scrisoare) de stat, o abdicere formală a Archiducelui pentru soția sa și pentru fiitorii sei prunci, și jacest act de stat Archiducele 'l-a întărit cu jurământ.

Vom ave deci împărat-rege, a cărui soție nu va fi împărăteasă-regină, ci numai soția regelui, ear' pruncii sei nu vor pute fi moștenitori de tron.

Declarația aceasta a moștenitorului de tron vine să fie luată acuma între legile monarhiei.

În Austria ea se recunoaște și ministrul Széll a adus-o în dieta din Pesta ca să se recunoască și în Ungaria și să fie primită. Aici însă unii din deputați, mai cu seamă kossuthiști, au fost împotriva, cerând ca declarația să nu se recunoască, ca soția moștenitorului să fie recunoscută regină etc. voind a arăta și mai mult deosebirea dintre Ungaria și Austria.

Eată pentru-ce discuția asupra acestui lucru a ținut două săptămâni.

Dacă însă moștenitorul de tron a aflat că e bine să se țină de legea casei domnitoare, fără-ca pentru aceasta să fi abzis de căsătorie, pentru-ce să se împotrivească alții?

De aceea majoritatea dietei, a hotărât Marți, ca legea despre căsătoria moștenitorului să fie înarticulată.

Astfel s'a regulat aceasta afacere, după voea Maiestății Sale și a moștenitorului de tron.

Nouele procese pentru Iancu.
 Vrednicul tinăr, dl Ioan Scurtu a fost de nou citat și ascultat la judecătoria din Cluj.

Eată ce 'i-se scrie „Tribunei“:

Obiectul ascultării au fost alte două articole în chestia Iancu, al căror autor e dl Scurtu și pentru cari 'i-a intentat proces procuratura reg. din Sibiu. Acusatul a fost ascultat la Cluj în urma recercării judecătorului de instrucție din Sibiu.

După-cum ni-se scrie, ascultarea a decurs numai în limba română, prin mijlocirea unui interpret oficial al tribunalului din Cluj.

Dl Scurtu a luat răspunderea pentru ambele articole și răstrânt acusa nebasată a „agitației“, declarând, că a scris numai adevărul și tot ceea ce a scris este bine fondat.

Judecătorul de instrucție, terminând ascultarea, a pus în vedere acusatului imediata arestare preventivă la cas că se va depărta din Cluj fie și numai pe o zi.

În contra decisiunii judecătorului de instrucție, dl Scurtu 'și-a rezervat dreptul de apel.

Nou comite-suprem. De comite-suprem pentru comitatul Târnavei-mari, e luat în combinație deputatul sas Pildner Ferencz, care a scris mult prin ziare în chestia naționalităților și trece la Maghiari de bun patriot.

FOITA.

DOINĂ.

Culeasă din Câmpia-Ardealului, de Teod. A.
 Bogdan, invet.

Dela Bistrița la vale
 Mere-un general călare
 Cu o mie de cătane,
 Tot feciori mari și pieptoși
 Dela făptură osoși,
 Cu borneiele pe spate
 Și cu puștile 'ncărcate
 Cu șireduri și patroane
 Pe potrivnic să-l omoare.
 Când s'apropie de-orăș
 Poruncit-a la dobaș
 Să bată general marș,
 Când ajuns-o la cetate
 Început-o doba-a bate

De suna dealu și valea,
 De suna toată cetatea,
 Cum suna fete eșia
 Apă lor ca să le dea,
 Că de sete stau să peie,
 Să le dee de mâncare
 Că 'i-o cuprins foame mare.
 Că de-o zi și-o săptămână
 Nu 'mi-o beut apă bună,
 Nici de mâncat n'o mâncat
 Numai tot prefont uscat
 Ba amar și nesărat.
 Generalul le grăia:
 »Feciori, regiment nemțesc
 Stați toți să vă omenesc,
 Că-i de mult de când venim,
 De când nu ne odihnim,
 Luați pușca și-o cătați
 Și cu gloanțe o 'ncărcați,
 În piron le așezați,
 La mâncare 'mi-vă dați,
 Dar' de beut nu prea beți
 Că multă vreme n'aveți,
 Că pismașu-'i tot pismaș

Și nu dă la om răgaz
 Să ne odihnim un cias.
 Hai cu toții să mâncăm
 Bine să ne săturăm
 La Bălgărad să plecăm,
 Că din jos de Bălgărad
 Multe cătane ne cad.
 Voi în seamă să luați
 Când doi trei din voi picați,
 C'asa-i data la cătană
 Să moară fără lumină,
 Fără lumină de seu
 Fără om din satu seu.
 Fără lumină de ceară
 Fără om din a sa țeară.
 De se 'ntemplă ca să moară,
 Tamborii îl prohodesc
 Și horniștii 'mi-'l jelesc,
 Cu doba, cu trimbița
 De ne plânge inima.

Concluzul Săcuilor. În ședința de Joi a dietei maghiare a prezentat presidentul casei adresa Săcuilor din comitatul Trei-scaune, referitor la ștergerea legii naționalităților. Săcuier în adresa aceasta a lor, care de altcum a fost trimisă tuturor municipiilor din țară, pentru a face asemenea pași la dietă, următoarele lucruri: »Să se modifice legea despre egala îndreptățire a naționalităților astfel, că naționalităților singuratică să le rămână în voe a se folosi în comunicările cu autoritățile de limba lor proprie maternă, când o fac aceasta cu graiu viu; dar' în cererile adresate în scris autorităților, precum și în decisiunile aduse din partea acestora și la compunerea proceselor verbale să fie folosită exclusiv limba maghiară, ca limbă oficială de stat.

Din Austria. După știrile venite din Austria, dietele provinciale vor fi convocate pe 17 Decembrie în sesiune extraordinară. Programul lor de muncă îl va forma de astă-dată numai votarea bugetului și proiectul de lege despre taxele ce sînt de încasat pentru consumarea rachiului. Cehii se laudă, că în dieta lor dela Praga vor fi puse în dezbateră și alte chestii de urgentă actualitate, sub ce putem înțelege o nouă încercare de împăcare între Cehi și Germani. Sau să pregătească Cehii altă surprindere pe seama guvernului austriac??

O vorbire a lui Salisbury.

Întotdeauna s'a dat însemnătate deosebită discursurilor bărbăților de stat englezi, cu deosebire cari privesc raporturile Angliei cu celelalte state și caracterizează starea politică internațională.

Un astfel de discurs politic a ținut Sâmbătă, în 9 l. c. lordul *Salisbury* la banchetul, ce a urmat după instalarea lordmajorului Londrei.

Enunțaiunile ce le-a făcut în discursul seu *Salisbury*, sînt viu comentate în presa engleză și străină, cu atât

mai mult, că acum e vorba de Anglia în situațiunea față de Buri și față de celelalte puteri europene în chestia chineză.

Eată ce a zis *Salisbury*:

»Cu sfîrșitul acestui an bogat în fapte glorioase ne întrebăm, cum stăm în fața lumii, mai cu seamă din punctul de vedere al prestigiului de mare putere? Despre curajul nostru e de prisos să grăesc. Nimenea nu ni-l-a tras la îndoială nici-când și am și dovedit că-l avem. Dar' în războiul actual am arătat un lucru, care ni-se contesta din partea lumii.

Transportarea a 200-300 mii de oameni în o depărtare de 6000 miluri este o uriașă muncă și meritul, că o a sîvîrșit, este al ministerului de războiu. Unul dintre cele mai mari succese, la cari am ajuns anul trecut, este acela, că am arătat lumii, că *coloniile sînt împreunate cu patria-mamă prin cel mai cordial simț de afinitate.* Acesta este un rezultat de o valoare uriașă. De aci înainte, atât noi, cât și străinătatea va aprecia altfel, ca până acum, valoarea legăturilor noastre coloniale.

O mare bucurie ne-a cauzat anul trecut prietenia intimă ce s'a dezvoltat între noi și Statele-Unite din America. Așa cred, că chestia, ce a triumfat acolo la alegerile din zilele aceste, e chestia de onoare a *civilizației și a comerțului.* Eu cred, că în aceste principii residă izvorul ori-cărei prosperări și ori-cărui progres.

Ce privește *China*, nu pot vorbi deplin liber, de oare-ce aparținem unei grupe de aliați, cari lucră solidar în chestie. Cred, că cu toții cunoaștem concertul european și avem în privința aceasta experiențe.

Concertul european are mai multe însușiri caracteristice. Una este, că voește să susțină pacea între puterile europene. O altă însușire e, că *rezolvarea ori-cărei chestii pendente se silește a o amîna cât se poate de mult.* Nu vreau să fac critică, nici să profetesc nimic, dar' amintesc de o *convenție dintre noi și Germania*, fiindcă aceasta e lucru public deja.

În ea nu este nici o escentricitate sau ceva lucru deosebit, de oare-ce în ea se dă expresiune voinței și sentimentelor celor mai multe state aliate, ear' de altă parte stabilește două puncte, anume, că voește a susține *integritatea Chinei și politica deschisă.* Dacă aceste două puncte se vor ține, în acest cas chestia chineză nu are să ne inspire

îngrijiri. Mai trebuie apoi să pregătim calea, ca *China* să ajungă de nou la un guvernament regulat și la stare normală, în loc de a nisui, ca să vătămăm integritatea ei și să vrem a o cârmui cu armate. Aceasta ar fi o idee greșită și e lucru prețios, declararea alor două puteri, că nu le este acesta scopul.

Salisbury și-a încheiat apoi astfel vorbirea:

»Ultimatul lui *Krüger* și atitudinea văduvei împărătese chineze față de ambasadorul nostru, au fost niște împrejurări, cari nu s'au potrivit cu speranțele exprimate la conferența dela Haga. Dacă și au guvernele intenții pacifice, acțiunea lor este espusă pericolului, ca să fie conturbată prin fapte sîlbatică și pătimașe. Nu avem garanțe, că vre-un guvern nu va preda mijloacele sale de putere claselor mai puțin luminate. De aceea trebuie să fim la pîndă. Trebuie să ne îngrijim de mijloacele de apărare, ca să nu dăm de pericolul, că pacea să se strice fără de veste. Trebuie să avem garanții, că din afară nu vom fi pîgubiți.

DIN LUME.

Din China.

Din China sînt puține știri. Tratativatele de pace au dat de o nouă pedecă, de oare-ce statele Belgia, Olanda, Spania și Danemarca cer ca și părerea lor să fie ascultată. De aci provine o nouă incurcă, fiindcă Rusia și Franția află de justă pretensiunea acestor state și o spriginesc, Germania și Anglia sînt contra zicînd, că numai acele state să aibă ingerință la tratativatele de pace, cari au forță armată în China.

»*Standard*» e avisat din Shanghai, că ministrii chinezi și oficialii superiori au avut o consultare în Singanfu, pentru a decide care oraș să fie în viitor capitala imperiului și residența curții. La votare 4 voturi au fost pentru Peking, 1 pentru Sengtufu și 5 pentru Singanfu, vechea residență a Chinei.

Admiralul rus *Alexejev* a provocat guvernul chinez să preie administrația Mancuriei, sub protectoratul Rusiei. Rusia voește a ține în Mancuria 40 mii de soldați, sub pretest de a păzi căile ferate și a susține ordinea. Aceasta

Poesii populare.

De pe Murăș.

Culese de *David Cengher*, june econom din comuna Felfălau.

Cîntă cucu pe cetate
Nu mă-nstrăina 'mpérate
Că n'am tată să mă cate
Nice maica nu mă poate,
Că măicuța 'mi cam slabă
Și mândruța 'mi betoagă,
Surorile-'s tinerele
Nu știu cărările mele
Ce face Neamțu cu ele
De sînt tot în dor și jele.

Ține Doamne postele
Să ne poarte cărțile
Să scriem dorurile
Să cetească mîndrele.

De-ar fi dorul ca pădurea
Eu 'l-aș tăia cu sîcurea

De ar fi dorul ca holda
Tăia-'l-aș cu secerea,
Și eu de el aș scăpa
Înima nu 'mi-ar strica
Jelea nu m'ar mai mânca,
Da dorul e mare căne
Nu-'l poate omori nime.

M'am gîndit de multe-ori
Să nu mai trimit scrisori,
Pune-oi peana sub picior
Și n'oi mai scrie de dor,
Pune-oi peana 'n foc și-a arde
Și n'oi mai trimite carte
La mîndrele de pe sate.

Pîscă bade pe lelea
N'aștepta să-'ți zică ea,
Că ar zice, 'i-e rușine
Dac'o piști fi pare bine.

GLUME.

Păcală și Sasul.

Mai în tot satul se află câte un om, pe care pentru șodeniile și păcăliturile lui, ceialalți oameni îl numesc »Păcală«.

Într'un asemenea sat a nimerit odată și jupânul Honț. Sfătos și viclean — Honț, cu care om se întâlnește începînd a-l înghimba cu câte o vorbă de batjocură și ocară.

Într'o răspîntie, Honț află un om stînd și privind la trecători.

— Dar' tu ce stai aci, moi Rumune? și cum chiamă la tine? — întrebă Sasul.

— Eu sînt Păcală! — îi răspunse acela.

— Aha! de mult vrut să întîlnesc și io cu Pucală! N'ai putut se pucălești și la mine?

ar însemna ocuparea definitivă a Man-ciuriei. *Li-Hung-Ciang* n'a răspuns încă lui Alexejev, așteptând instrucții din Singanfu.

Condițiile de pace pentru China.

»Times« e informat din Peking, că ambasadorii au satorit următoarele condiții pentru China:

1. China să ridice baronului *Ket-teler* un monument, pe locul unde a fost ucis și un prinț împărațesc să meargă în Germania pentru a preda în persoană împăratului scrisoarea, prin care se cere iertare.

2. China să decapiteze pe cei 11 prinți și oficiali, al căror catalog e stabilit.

3. Să se suspende pe 5 ani ține-rea examenelor publice în provinciile, unde au fost răscoale.

4. Pe viitor toți oficialii, cari sunt dușmănoși străinilor, să fie amovați și pedepsiți.

5. China să plătească despăgubiri de războiu.

6. Ciung-li-iamenul să se desființeze și să se institue un minister de externe.

7. Cu împăratul Chinei să se poată comunica în mod cinstit.

8. Taku și alte fortărețe de pe malul Pecili să fie demolate și să se interzică importul de arme și alt material de războiu.

9. Ambasadele din Peking să aibă garnisoană stabilă. Să se afișeze în întreg imperiul, în decurs de doi ani, proclamații împărațesti, în cari să fie desaprobată mișcarea Boxerilor.

Aceste condiții principiale vor fi înaintate plenipotențiatilor chinezi și vor forma baza tratatului de pace.

Krüger.

Pe când în Africa-sudică atacurile și luptele sângeroase se dau neîncetat, bătrânul president *Krüger* se apropie pe naia Gelderland de malurile Europei. El va debarca în Marsilia și va cerceta statele Franca, Belgia și Olanda. *Leyds* a notificat guvernelor acestor state, că *Krüger* călătorește ca om privat și nu în calitate de cap de stat. Astfel nu vor fi primiri festive, ci lui *Krüger* i-se

— Ba putè! — răspunse acela, stăi numai tot aici până îmi voi aduce traista cu păcălile de acasă!

Honț așteptă până la ameazi, așteptă până la vecernie, dar' Păcală tot nu mai venia cu traista cu păcălile.

— Ce stai aci jupâne? — îl întrebă mai pe seară un Român.

— Aștept pe Pucală, se aducă traista cu pucălile de acasă se pucălească la mine!

— Dar' încă tot nu ești păcălit destul? — 'mi-'l tăia Românul, — că stai de astă-dimineață aci!

— Da dechter voader! — strigă mănios Sasul și-și cam vèzù de drum.

1-2.

vor face onorurile, ce se fac căpetelor încoronate, când călătoresc incognito.

Lui *Krüger* i-a succes a mântul o parte din tezaurul public al Transvaalului, anume 10 milioane de fl. în aur.

Indată-ce va sosi la Marsilia, *Krüger* va începe publicarea documentelor oficiale, din cari va eși la iveală cauza adevărată a războiului din Africa-sudică și cari vor compromite pe Chamberlain.

Alegerea de president în America.

Săptămâna trecută, Marți, în 6 l. c. a fost în Statele-Unite din America de mează-noapte alegerea electorilor, (alegătorilor), cari au să aleagă pe noul president, capul statului. Statele-Unite sânt republică și-și aleg presidentul tot la 4 ani. Alegerea se face așa, că cetățenii aleg dintre ei alegători sau trimiși, cari apoi aleg ei pe presidentul.

La presidenție au candidat doi: *Mac Kinley*, presidentul de acum și *Bryan*. Alegători sau trimiși au fost aleși 447. Dintre acestia cei mai mulți sânt de partida lui *Mac Kinley*, așa, că în luna viitoare, când se vor întruni trimișii, va fi ales de nou *Mac Kinley*.

Alegerile din 6 l. c. au fost foarte vijelioase; s'au întâmplat la ele bătăi crâncene și chiar moarte de oameni.

Din Franca.

Marți, în 6 Noemvrie n. s'a deschis noua sesiune a camerei franceze. Deschiderea ședinței a fost liniștită și fără incident. E de remarcă însă declararea ministrului de comerț *Millerand*, ministrul socialist, care a zis că este partisanul grevei obligative, în sensul, ca lucrătorilor să li-se permită a se pronunța, prin sufragiu universal, asupra chestiilor de grevă. *Millerand* a adaos, că va prezenta un proiect de lege în chestie.

În ședința din 8 Noemvrie s'a dat guvernului vot de încredere, după-ce însă mai nainte au fost primite două propuneri, contra cărora a debacat prim-ministrul *Waldeck-Rousseau*.

Anume camera a primit propunerea lui *Goujon*, că respinge teoriile colectiviste și propunerea lui *Sembat*, prin care și-a exprimat părerea de rău asupra estradării lui *Sipido*, atentatorul contra prințului de Walles.

În senatul francez s'a prezentat un proiect de lege privitor la împedecarea depopularisării Franței.

Știri mărunte.

Lângă *Prepolato* o ceată de Arnăuți a năvălit în Sârbia, atacând pe păzitorii de graniță sârbi. Arnăuții au fost respinși, perzând 2 morți.

Ministrul de războiu al Statelor-Unite, *Root* a provocat pe generalul *Mac Arthur* din Filipine, să fie mai energic față de răsculați și să pună capăt luptelor guerilla. Aceste măsuri energice se iau în urma rezultatelor obținute la alegerea electorilor.

»Daily Mail« scrie, că începând cu 1 Ianuarie 1901, armata engleză va fi radical reformată, anume după modelul armatei germane. Miliția va esercia 10 luni pe an.

În ședința dela 12 l. c. camera franceză a exprimat cu unanimitate felicitările aranjatorilor și factorilor esposiției universale.

Mișcarea carlistă a fost sugrumată. În întreagă Spania e liniște. Cel puțin așa anunță depeșele din Madrid. În Barcelona continuă perchișițiile de domiciliu. În Gracia și Manresa au fost arestați mai mulți oameni.

Ziarele republicane din Madrid publică o scrisoare a lui Don Carlos către generalul Moore, zicând că mișcarea carlistă s'a produs contrar instrucțiunilor sale.

Don Carlos protestează contra acestei mișcări și crede, că o mișcare revoluționară îndelungată ar fi foarte primejdioasă pentru Spania.

Despre testament.

De Dr. Valer Moldovan.

Cuvântul testament e un cuvânt latinesc și înseamnă o rînduială, pe carea o face un om atunci, când simțește că i-se gată zilele. Își spune în ea voința cea din urmă, după care voință se va face împărțirea și moștenirea averii lui după-ce va fi murit. Și fiindcă rînduiala aceasta de cele mai multe-ori se face în o scrisoare, sub testament se înțelege și scrisoarea aceasta, cu toate-că, precum veți vedè mai jos, testament se poate face în unele împrejurări și numai cu vorba, fără să se fi luat în scris voința cea din urmă.

Când moare un om după care a rămas avere, atunci cei cari moștenesc averea aceasta se numesc *moștenitori*, ear' averea se chiamă *moștenire*.

Că cine poate fi moștenitor după cineva ne-o spun legile țării.

La noi în țeară în trei feluri poate moșteni cineva.

1. Antăiu e moștenirea așa zisă *după lege*. Sînt mai multe casuri când putem zice despre cineva că are drept de moștenire *după lege*. Fiindcă azi vreau să vă vorbesc numai despre testament, ca să nu mă întind prea pe lung, vă voi spune numai într'o pildă, că bună-oară când putem vorbi despre moștenire *după lege*. Anume când moare un om cu avere și nu și-a făcut testament, atunci averea lui o vor moșteni cei cari sînt mai aproape înrudiți cu el, adecă copiii și dacă n'are copii, atunci părinții lui, ear' dacă n'are nici părinți, atunci celelalte neamuri în rîndul acela după-cum prescrie legea.

Și fiindcă legea e care le dă dreptul de moștenire și care spune că cine și în care rînd are să moștenească, s'a numit felul acesta de moștenire *după lege*.

2. Al doilea fel de moștenire e *după testament*. Că cine are dreptul să-și lase averea prin testament, că cine poate moșteni pe calea asta și în urmă că cum trebuie făcut testamentul vă voi spune pe lung și pe larg în cele-ce urmează.

Acum însă, ca să nu perdem firul, să vă spun și despre al: 3-lea fel de moștenire, adecă moștenire după contract.

Lucrul e ușor de înțeles dacă vă spun într'o pildă: Așa bună-oară badea Niculae vrea să-și lase toată averea după-ce moare nepotului seu Iuon. Se pun deci și fac un contract, în care badea Niculae spune că toată averea după moarte va fi a nepotului seu Iuon, până trăește însă o va folosi el.

Iuon încă spune în contract că el primește întru toate contractul unchiu-seu și bună-oară să leagă și el, că cît timp va trăi unchiu-seu va ședè la el, îi va ajuta să lucre pămîntul, ear' după moarte îl va îngropa cinstit.

Contractul acesta îl subscriu amîndoi și pun și mărturiile, câte le cere legea și lucrul e isprăvit.

Acum mă veți întreba d-voastră, că de ce e lipsă de contract, că doar' unchiul putea să lase și în testament averea sa nepotului său.

Apoi vă spun că nu e tot una și e deschilnire între aceste două.

Pentru-că la testament badea Nicolae nu trebuie să se țină de testament, ci până-ce moare îl poate schimba, îl poate rupe și poate face altul, în care să lase averea altuia. Pe când contractul făcut în toată forma nu-l mai poate strica, ci trebuie să se țină de el. Și e bine că e așa, pentru-că să zicem că luon crezând că unchiu-sau 'i-a lăsat lui averea după moarte prin testament, el se pune și lucră cu sîrguință fără nici o plată și când colo după moartea unchiu-sau află că bătrânul 'și-a lăsat averea altuia și el rămâne cu buzele umflate. Pe când dacă a făcut contract de moștenire, el e liniștit și ferit, pentru-că știe că până-când se ține el de ceea-ce a făgăduit și el în contract, că adecă să lucre moșia, până atunci nime, nici chiar unchiu-sau nu poate strica contractul și după moarte el capătă averea. În asta stă deosebirea între moștenirea după testament și între cea după contract.

(Va urma).

Mormintele marilor nostri dela anul 1848.

De Silvestru Moldovan.

Ardealul e un muzeu, cu rarități și frumseți naturale neîntrecute și cu reminiscențe de-ale popoarelor, cari 'i-au locuit plaiurile din timpuri străvechi.

Dar' Ardealul e și un mare panteon al poporului românesc. În sinul pământului său binecuvântat dorm somnul de veci eroii și martirii anonimi ai trecutului nostru și marii nostri bărbați din diferite timpuri, cari prin lupte și suferințe 'și-au scris numele cu litere neșterse pe paginile istoriei.

Unii dintre ei, mai puțini, minăși de vântul sorții au trecut hotarele Ardealului și osămintele le odihnesc de parte de pământul patriei. Cei mai mulți însă la stîngerea vieții lor, bogată în mari fapte, aici au văzut ultimele raze ale soarelui sărutând creștetele falnicilor nostri munți...

De aceea pământul Ardealului e ca și sămănat cu morminte de-ale marilor nostri bărbați. Dacă îți vei îndrepta pașii în ori-care ținut, vei da pretutindenea de locul de odihnă cel puțin al unuia din aceia, a căror memorie va via întotdeauna în inimile românești.

Începând de pe la poalele munților sudici, la Sibiiu, Avrig și la Brașov, apoi prin mijlocul țării, la Blaj, pe Murăș și pe Târnave, în nord la Bistrița și Borșa și în Munții-Apuseni și Zarand — în tot locul vei afla morminte scumpe, morminte, cari din tainica lor adâncime ne șoptesc despre iubirea de neam, despre jertfe și lupte naționale.

Eată Ardealul — un panteon.

Să intrăm în acest măreț panteon, să cercetăm câteva morminte din cuprin-

sul lui. Să cercetăm mormintele acelor, cari meniți au fost de soarte să lucre și să lupte împreună în un vîrtej de mari evenimente, în un an hotărîtor, dela care se datează o nouă epocă în viața poporului român. Să cercetăm locurile de vecinic lăcaș ale marilor nostri bărbați dela 1848.

Să plecăm cu evlavie, și cu respect și venerațiune să peregrinăm dela mormânt la mormânt... Să depunem la fiecare peatră monumentală o lacrimă de durere și să ne închinăm cu pietate umbrelor mărețe... Aceasta e datorința noastră de fii și de urmași recunoșcători.

Porțile panteonului sînt deschise.

SIMEON BALINT.

În Munții-Apuseni, prin văile și pe coastele umbrite de codri, mulți eroi ai luptelor noastre seculare își au locul de vecinică odihnă. Stîncile pleșuve, brazii și stejarii, cari 'i-au văzut încoși la luptă, le sînt străjerii, împreună cu salcămii mîngăietori, plantați de mâni generoase...

Sădiți arbori la mormintele eroilor, arbori falnici, podoaba locului! An de an ei înverzesc, frunzele lor reinvie, șoptind tainic în amurg de seară despre memoria vecinică a sufletelor de eroi.

Un astfel de mormânt, umbrit de acați, aflăm la *Roșia-de-munte*, în cimiterul bisericii române gr.-cat.

Este mormântul lui *Simeon Balint*.

Balint a fost preot și erou. Pentru propovăduirea adevărului la poporul său a fost martirisat la 1848, înainte de a se începe lupta cu arma, ear' în vîrtejul luptelor a fost erou, curajos și neînfrînt.

Bărbat popular, Balint era numit în munți de obicei »popa Balint« și »tata-moș«. A murit la 1880 ca protopop al tractului Bistrei.

Mormântul lui se află lângă turnul bisericii gr.-cat. în partea de cătră mează-zi. Alătura sunt mormintele familiei antecesurului său, a preotului Zacheiu Golgoți, care 'i-a fost socru.

Mormântul lui Balint e încadrat în peatră, pe care a fost odinioară un grilagiu de lemn. Azi la cele patru unghiuri sînt patru acați, ear' mormântul e acoperit cu flori. La cap se află un monument de marmoră albă-surie, cu următoarea inscripție:

†

*În memoria
mult iubitului nostru
soț, tată și moș*

SIMEON, cav. de BALINTH,

*preot gr.-cat. în Roșia de m.
protopop al tractului Bistrei etc.
născut în Copand la 30/9 1810.*

† la 16/4 1880.

Carolina, soție

Ana Hodoș, fiică

și

nepoții.

GEORGE BARIȚIU.

Există în Ardeal cimitero, cari sînt adevărate mici panteone. Astfel este cimiterul bisericii române gr.-cat. din Sibiiu. Aici se află mormintele lui Papiu Ilarian, al baronului Ursu de Margină, Budai Aron și *George Barițiu*.

Barițiu n'a luptat cu arma pentru redeșteptarea noastră națională, ci cu puterea spiritului său. A întemeiat ziaristica română și a dezvoltat o mare activitate, cu deosebire pe terenul istoric. Bărbat activ, el a ajuns în urma meritelor sale literare la cele mai înalte posturi, ce le are națiunea română în domeniul științei și al literelor: president al »Asociațiunii« și al Academiei române din București.

La 1892 când Barițiu a implinit etatea de 80 de ani, a fost sărbătorit de poporul românesc de pretutindenea, ear' Academia română în aducerea aminte a iubileului a bătut o medalie comemorativă.

Barițiu a răposat la 1893. Mormântul lui se află lângă biserica gr.-cat. din Sibiiu, la stînga; e simplu și puritan, cum puritan și fără pretenții a fost Barițiu în viață: o lespede de granit, încadrată în gratii de fer.

Inscripția pe lespede e de următorul cuprins:

GEORGE BARIȚIU

născ. 12 Maiu 1812.

răp. 2 Maiu 1893.

În memoria eternă.

Jalnică familie.

Convocare.

Societatea pentru înființarea unei școale de fete române în Oradea-mare își va ține adunarea generală în Oradea-mare, la 8 Decembrie st. n., după amiază la 3, în localul institutului »Bihoreana«, cu următoarea

PROGRAMĂ:

1. Președintele deschide adunarea.
2. Se va alege un secretar pentru redactarea procesului verbal al adunării.
3. Cassarul va face raport despre progresul societății și în special despre starea fondului ei.
4. Se va alege o comisiune de trei care să examineze raportul cassarului și să facă raport adunării.
5. Se va alege o comisiune de trei la care se vor înscrie membrii noi și la care se vor plăti taxele de membri, avînd comisiunea a raporta adunării.
6. Propuneri eventuale.
7. Alegerea președintelui, vicepreședintelui și a comitetului societății pe trei ani următori.
8. Se va defige locul și timpul viitoare adunări generale.
9. Președintele va închide adunarea.

Învităm la această adunare pe toți membrii societății, precum și pe aceia cari doresc a fi atari.

Oradea-mare, 7 Nov. 1900.

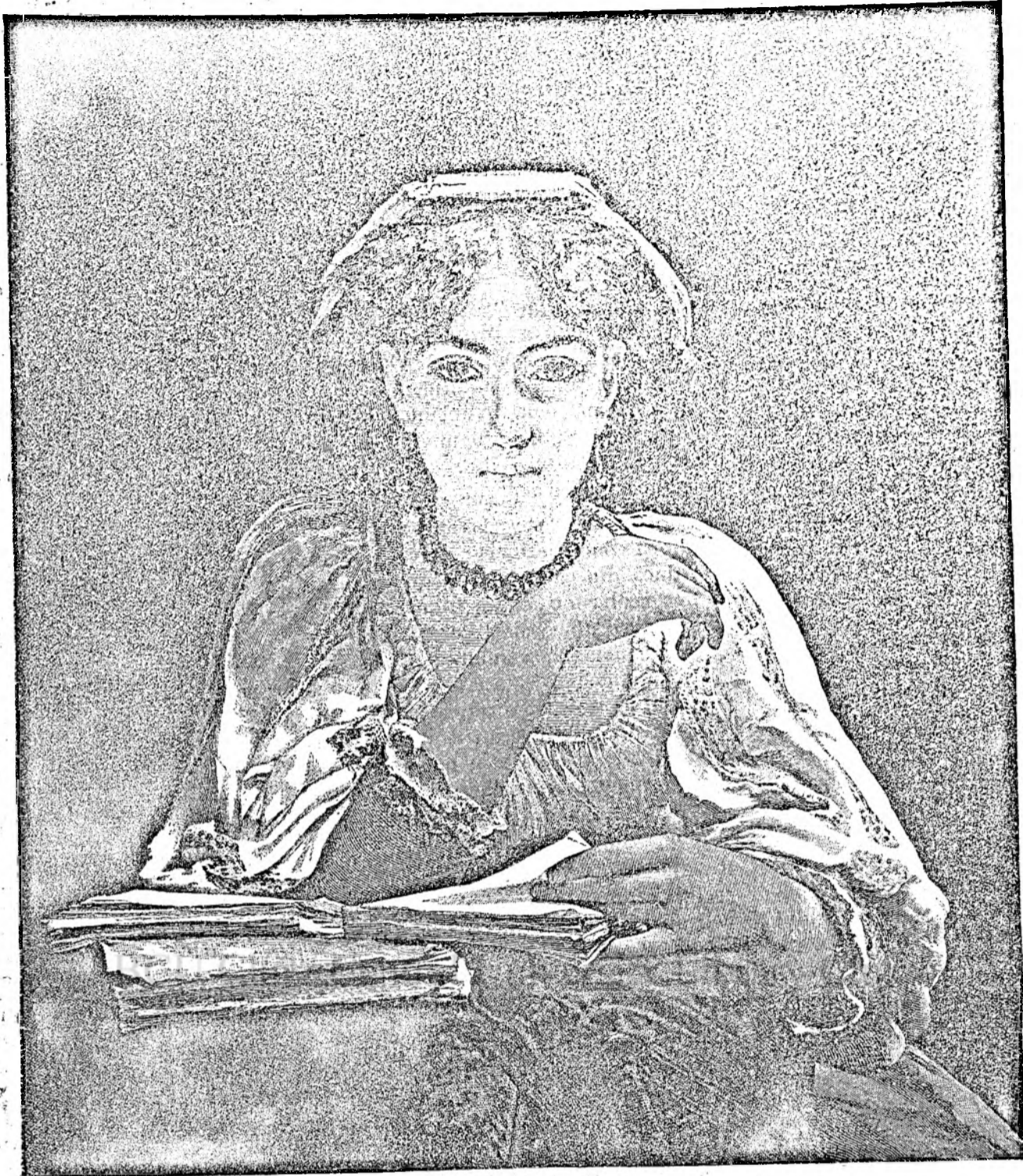
Teodor Kóvári,
președinte.

N. Zigre,
cassar și substitut secretar.

Trebuie că-i frumoasă....

— Vezi ilustrația. —

Trebuie că-i frumoasă cartea ce o cetește fata. Va fi vre-o povestire de dragoste, căci frumoasa fată s'a oprit și privește gânditoare. Oare nu se gîndește ea la iubitul, pe care l-a dus Neamțul departe și l-a jurat pe steag?

Trebue că-1 frumoasă...

PARTEA ECONOMICĂ.

Economia în școlile populare.

Motto: »Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm«.

Disertațiune citită în adunarea reuniunii cercuale a învățătorilor de stat și comunali din comitatul Făgărașului, ținută în comuna Scoreiu, la 8 Octomvrie n. a. c. de:

Ioan Georgescu.

(Urmare).

Să nu ne prea mirăm deci, dlor colegi, că astăzi de sus dela ministru, până la primarul satului toți sunt de o părere și un gând, și anume: ca să se lățească și sporească cât mai tare pomii nobili prin grădinile, pământurile și fânațele economilor nostri. Aceste ordinațiuni au deoparte interesul propriu al economilor, de altă parte este chiar și interesul, folosul și mărirea țării, pentru-că acum cu trenul mai umblă și oameni străini prin țeara noastră și dacă ne ved. grădinile noastre destul de mari și potrivite pentru cultura pomilor, pline

de scăieți și alte buruieni nefolositoare, dacă ne ved. casele, școlile, piețele, stradale, drumurile, riurile și câmpurile noastre arse și pîrjolite de arșița soarelui și fără de nici un pom sau arbor pe ele, de sigur, că nu ne vor lăuda, de sigur că nu vor zice, că sîntem un popor cult și de sigur, că vor mai spune și scrie și altora că cum e aici pe la noi.

Pe lângă aceste foloase obștești așa zicînd, pomăritul ne mai aduce și un folos deosebit prin poamele lui, cari sînt o adevărată binecuvîntare a lui Dumnezeu pentru cel sărac ca și pentru cel bogat. Pentru cel sărac, fiindcă le mănîncă une-ori în loc de altă mîncare sau legumă de post, ear' pentru cel bogat, fiindcă le mănîncă în urma altor mîncări mai grase, sau le pregătesc în felurite moduri, pentru a le pute păstra timp mai îndelungat peste anul întreg.

Ca mai în toate afacerile economice, așa și în privința culturii pomilor America ne-a luat pe dinainte, de oare-ce numai în anul 1894 s'au esportat persece din Statele-Unite în preț de 280 milioane de coroane.

În Franția, un orășel mic cu numele Boulbon esportază pe an persece în preț de 150 mii de coroane, ear' Cavailon, un sat mic cu pămînt petros esportază mandule în preț pe 30 mii coroane. Orășelul Lyon vinde numai căstane în preț de patru milioane coroane.

Ținutul Mülhausen din Germania esportază cireșe în preț de 280 mii de coroane pe an. În Germania în mai multe ținuturi, economii au impuținat cultura bucatelor pe contul pomăritului și al economiei de vite, sîmînînd pentru nutrirea acestora o parte însemnată a câmpurilor cu plante de nutreț.

Sîrbia esportază prune sau rachiu făcut din acestea în preț de 24 milioane de coroane pe an, ear' Bosnia în preț de 20 milioane de coroane.

În patria noastră cele mai vestite ținuturi de pomărit sînt: Crișul-mare și Kecskemét, cari în anul 1894 au esportat persece, alune și struguri în preț de un milion de coroane. Orășelul Göncz esportază persece în preț de 24 mii coroane pe an. Murășul-mare vinde pe an struguri în preț de 600 mii de coroane.

ear' Maramureșul a vândut numai în anul 1895 mere în preț de o jumătate milion de coroane.

Dar' să nu mergem așa departe! Acî e orașelul Cisnădia, despre care deși nu amintește statistica nimic, totuși credem, că esportază și ea cireșe în preț tot așa de mare ca și orașelul Gönz din comitatul Torna.

Ce credeți dlor colegi! Oare în școalele locuitorilor de mai sus se fie propus economia și ramurile ei laterale sau nu? Eu cred sigur, că s'a propus!

Propunerea economiei în școalele populare este ordonată de altcum chiar și prin »Planul« de învățământ al Escelenței Sale domnului ministru de culte și instrucțiune publică cu datul de 29 Iunie 1879 nr. 17.284, începând din clasa a III-a poporală.

Pentru propunerea aceleia sînt anumite manuale aprobate, din cari învățătorul își poate alege materialul de lipsă și 'și-l poate întocmi după anutimpuri. Afară de acelea, cele mai multe legendare pentru școalele populare încă conțin anumite bucăți de lectură din sfera economiei.

Dar' trebuie să constatez, că în unele din școalele populare, economia nu se propune cu deplin succes.

Am avut ocaziune să asist la un examen, unde permițându-mi-se, ca să întreb și eu un școlar mai mărișor ceva din economie, cel întrebant, nu 'mi-a putut răspunde, că de câte-ori se ară pământul pentru cultura grăului, ovėsului și altele. Dar' școlarul meu știa ca pe apă rîurile, munții și cetățile din Asia și Africa.

Nu zic, că acestea nu ar fi de lipsă în școalele populare, ba cred că fiecare obiect de învățământ trebuie propus în cadrul »Planului« în toate orele ce 'i-se compet. Dar' ca un obiect să se propună în contul altuia, aceasta cel puțin nu este corect.

Am zis mai sus, că »Planul« de învățământ ordonează propunerea ramurilor economice numai din clasa a III-a începând. Eu însă merg și mai departe și zic, că propunerea economiei se poate face chiar din clasa a II-a.

În privința aceasta am cu un motiv mai mult chiar esercițiile verbale și memoriale de V. Nagy, care la intuițiunea animalelor, acestea se descriu încâtva chiar și din punct de vedere economic, după-cum se poate vedea și din poesia următoare:

»La căruță și călare
Calul s'a 'ntrebuințat,
Calul drumul cel mai mare
Totdeauna 'l-a scurtat.

Calul se mai folosește
La arat, la sēmēnat,
Pentru care el poștește
De beut și de mīncat.

Până este în vigoare
Este gata de-a lucra,
Și ne lasă dacă moare,
Pielea, pōrul, coada sa.

— În școalele de stat și comunale, atîrnă pe cele mai multe locuri chipuri din viața economică. Oare chipurile acelea nu trebuie explicate școlarilor în oara de economie? Eu cred, că da! De aceea sînt și comandate, ca școlarii să

poată avē intuițiunea de lipsă despre fiecare lucrare economică.

Școlarii școalelor noastre populare sînt recrutați într'un număr covîrșitor din fii de economi, cari după absolvarea aceloră, sînt chemați și ei înșiși de a se ocupa mai tîrziu de propria lor economie. Cum o vor putē purta ei cu succes, ca să țină piept concurenței străine, dacă nu vor fi înzestrați încă din școalele populare cu cunoștințele neapărat de lipsă?!

II.

— Precum la propunerea celorlalte obiecte de învățământ, așa și la propunerea economiei, rezultatul practic al aceleia atîrnă dela bunul metod al învățătorului. Și la propunerea acestui obiect, învățătorul trebuie să porceadă dela aproape la departe.

În privința aceasta eu cred, că învățătorul porcede foarte corect și metodic, dacă din cînd în cînd atrage atențiunea școlarilor sei, nu numai la buna lor purtare din școală, ci chiar și din casa părintească, și anume: ca în școală să nu mîngească și facă tăieturi pe mobilele aceleia, apoi să nu 'și mîngească și sfîrtice cărțile, recușitele de scris și vestmintele, ear' în casa părintească să ajute și ei la acelea lucruri economice, cari nu trec peste puterile lor.

Trecînd din școală și casa părintească, un deosebit interes stîrnește în școlari animalele domestice, pe cari le ved aproape zilnic în economia părinților lor. Acestea trebuie descrise pe rînd, fiecare și din punct de vedere economic.

Dela animalele domestice trebuie trecut treptat la cultura pomilor, legumilor și florilor. Dacă undeva, apoi aci se nimerește foarte bine proverbul: »Vorbele mișcă, esemplele atrag«. În zădar va tot esplica învățătorul, că pomii, legumile și florile se prăsesc și cultivă așa și pe dincoala, ear' el însuși nu va premerge cu bun esemplu înaintea școlarilor sei, esplicarea lui teoretică puțin le va ajuta. Cînd însă școlarii vor vedea și în praxă cele esplicate, atunci propunerea va fi cu atît mai sigură și rezultatul cu atît mai îmbucurător.

Din grădină apoi trebuie trecut la cultura diferitelor plante economice despre cari școlarii mai mărișori își cîștigă deja și în praxă cunoștințele de lipsă, așa că învățătorul n'are decît să completeze și esplice cele vîzute acolo.

Eu cred, că tocmai din acest punct de vedere s'au înființat și școalele economice de repetițiune și prelegerile economice: ca fiitorii economi, ca și cei mai în vîrstă, să 'și poată cîștiga prin acelea cunoștințele de lipsă economice.

Așa stînd lucrul este prea firesc, dlor colegi, ca și noi să propunem cunoștințele economice în școalele populare în sensul »Planului« de învățământ, ca fiitorii economi încă de aci să 'și poată forma un fundament solid, pe care au să se clădească pentru viitor. Aceasta să o facă cu atîta mai vîrtos, căci, cum am zis și la început: »nu pentru școală, ci pentru viață învățăm«.

Asigurările.

Averea și agoniseala la nici o clasă de oameni nu este espusă la atâtea daune și primejdii, ca a economului. De multe-ori sēmēnăturile lui mai gata sînt inecate de apă, bătute de grindină sau peatră, sau nimicite de seceta prea îndelungată; de multe-ori vitele lui se primejdiesc sau prăpădesc de anumite boale; de multe-ori casa, șura și celelalte clădiri sînt distruse în câteva momente de focul mistuitor.

Pe cînd negușătorul și meseriașul au averea lor mai asigurată, căci nu este espusă așa elementelor distrugătoare, pe atunci a economului, după-cum am vîzut este foarte espusă întemplărilor, dela al căror mers regulat sau neregulat atîrnă totdeauna și prosperarea sau stagnarea și nimicirea aceleia.

Tocmai fiindcă averea economilor este așa espusă, n'ar strica, ca ei să fie mai prevîzători și mai înțelepți, căutînd a se asigura în contra elementelor distrugătoare.

Poporul nostru a fost prea dedat pînă acum cu aceea, ce 'i-a rînduit soarta, care de cele mai multe-ori așa a fost de nemiloasă față de el, încît nu 'i-a lăsat decît țipete și vaiete. Cine nu o crede aceasta, să meargă numai după un foc mai mare la fața locului și se va putē convinge îndată despre adevăr.

Scenele mișcătoare, ce se petrec în urma focurilor mai mari, sînt în stare să înmoaie și inimile cele mai impetrite. Sigur că acelea au dat un îndemn puternic la înființarea băncilor de asigurare.

Dar' poporul nostru dela început nu a fost prea aplecat spre asigurări, și aceasta a făcut-o el din mai multe considerațiuni. Deoparte a vîzut, că băncile de asigurare sînt mai tot în mîni străine, de altă parte 'și-o fi socotit și el, că plătind el și următorii lui regulat câteva zecanii premiile la bancă și neîntemplându-'i-se nici o daună, el își mai rîscumpără obiectele asigurate și prin aceea numai îmbogățește banca.

S'au mai întemplat apoi și casuri de acelea, că agenții de asigurare, cari cutreeră satele, au încasat sume mari de bani de pe la oameni, pe cari nu 'i-au administrat băncilor respective, ci au luat-o la tîlpășița cu ei, lăsînd astfel și băncile și pe oamenii asigurați cu buzele umflute; sau că aceia nu spuneau condițiunile de asigurare drept, și cînd le veniau oamenilor polițele (contractele) se pomeneau numai, că au fost duși pe ghiață, avînd să plătească sume cu mult mai mari, de cum s'au fost tocmît cu agenții de asigurare; sau apoi, că după foc, sub un pretest sau altul, nu li-se solvia sumele asigurate întregi.

Am mai putē continua, arătînd și alte nedreptăți și înșelătorii, ce a suferit poporul nostru cu asigurările, cum de pildă a fost sorocit pe la judecătorii, condamnat la solvirea premiilor și alte spese și mai pe urmă chiar și esecutat. Toate acestea 'l-au făcut, ca el mai bucuros să sufere o daună elementară, decît o daună și nedreptate făcută de oameni.

Apoi se știe, că afară de darea erarială, poporul nostru trebuie să mai plătească o sumedenie de aruncuri pentru

comună, drum, comitat, școală, biserică și altele, așa încât pe lângă toate încordările lui materiale, nu mai e în stare să plătească și premiile de asigurare, unde nu este silit și executat, ca la celelalte aruncuri.

Să nu se creadă, că înșirând aceste neajunsuri, noi am fi în contra asigurărilor. Nu, Doamne ferește! pentru că asigurările sunt în adevăr cele mai bune și mai salutare instituțiuni, înființate, pentru-ca cel asigurat »se poate dormi linistit,« după-cum se mai zice. Prin urmare ar fi rău destul, dacă nici aceea, cărora le dă mâna, nu s'ar asigura.

— Asigurările sunt de mai multe feluri: contra focului, grindinii, sau petrii, a vieții, a morții, a primejdiei, a zestrei și altele, pentru cari cei mai cu dare de mână se pot folosi amesurat stării lor materiale.

Când e, ca cineva să se asigureze, trebuie să caute totdeauna după bancă, care e mai sigură și mai solidă, și totodată și mai aproape de el, ca astfel să se mai poată informa din când în când, că cum plătește aceea la cas de pagubă, și că prosperează aceea sau că dă înderăt.

Poate, că multe nedreptăți și daune ce le-a suferit poporul pretutindenea, a avut înainte și înalta Curie din Budapesta, când la anul 1894 sub numărul 316 a adus hotărîrea prin care asiguratul este obligat a plăti numai rata primă de asigurare, când adecă i-se dă în mână polița de asigurare, în care se cuprind totodată și condițiunile dintre asigurați și bancă. Una dintre aceste condițiuni zice, că banca nu este obligată a plăti dauna făcută de foc, dacă premiile de asigurare nu s'au solvit la timpul prescris. Prin urmare zice numita hotărîre, că nici asiguratul nu poate fi silit a plăti premiile, și polița se privește astfel de cătră amândouă părțile de nevalidă și nimicită.

Așadar, după hotărîrea de mai sus, dacă a trecut un an dela data asigurării, poți să nu mai plătești premiile respective să nu-ți mai scoți cambiale, căci banca nu te mai poate sili, precum nici tu nu poți cere despăgurare, la cas să i-se întempe daună, dacă n'ai plătit la timp.

De altmintelea ar fi mai bine, ca poporul nostru să se asigure prin niște clădiri mai solide de peatră și cărămidă, sau prin alte însoțiri obștești, la cari banii plătiți, și dacă n'ai daună, nu sunt perduți pentru vecie, ci mai curînd sau mai târziu se pot întoarce earăși cumva spre binele și folosul tău propriu.

Astfel de însoțiri s'ar pute înființa mai în fiecare comună, la cari să fie obligați apoi a contribui toți locuitorii în proporțiune cu starea lor materială, avînd a fi despăgubiți la cas de daună prin foc sau pierirea vitelor, tot în aceeași măsură, după-cum au și plătit.

Să nu mai așteptăm deci, ca toți alții să facă cele mai bune și folositoare pentru noi, ci să mai încercăm și noi înșine a face câte ceva. — »Ajută-ți, și apoi Dumnezeu încă-ți va ajuta,« — zice un proverb, la care ar trebui să ne cugetăm și noi mai adese-ori.

Din istoria plugăritului (agriculturii).

(Urmare și fine).

II.

Aici la noi în Ungaria, plugăritul încă a trecut prin mai multe schimbări, până în timpul de față. Într'un timp, acela a trebuit mult să sufere din cauza năvălirii popoarelor barbare, cari nimicau tot ce le sta în cale »prin sabie și foc«. La astfel de ocațiuni locuitorilor le părea bine, dacă-și puteau scăpa vieța prin fundul codrilor.

Sub St. Stefan, primul rege al Ungariei, a început a se introduce iobăgia, prin aceea, că el a început a dăru-i nobililor și ostenilor mai vrednici, nu numai anumite moși de ale coroanei, ci chiar și anumite sate întregi cu locuitori cu tot, cari erau obligați, ca pe lângă moșia lor, să lucre și pe aceea a nobililor, avînd, ca din produsele lor, să mai de a zecea parte (dijmă) și preoților sau altor slujbași.

Pe lângă toate donațiunile făcute de St. Stefan și următorii lui, în urma atator pustiiri făcute de popoarele sălbătice, totuși a mai rămas mult pământ de al coroanei (statului) — neocupat împrejurarea aceasta a îndemnat pe Geza II., ca la anul 1141 după Christos. să colonizeze aici pe Sași.

Prin colonizarea Sașilor, plugăritul și economia vitelor a luat o altă direcțiune. Dedați în țeara lor cu mari lipse și neajunsuri, ei s'au silit a ocupa în noua patrie cât mai mult loc, fie fost acela pădure, pășune, loc arător sau fînaț. De aci ne putem explica foarte ușor și acea împrejurare, pentru-ce unele comune românești învecinate cu de cele săsești, sînt așa de strîmțorate în păduri și în câmpuri.

Sașii au contribuit mult la înaintarea plugăritului prin aceea, că ei au început a-și împărți câmpurile lor în trei părți sau hotare, dintre cari, o parte o sîmîneau cu sîmînături de toamnă, a doua cu de cele de primăvară, ear' a treia se lăsa în ogor. Împărțirea aceasta se mai află în cele mai multe din comunele noastre până astăzi. Sașii însă au început a o părăsi și a primi câmpurile comasate.

Sașii, precum și ceilalți locuitori din fundul regesc, n'au fost supuși iobăgiei, plăteau însă și ei din toate produsele dijmă popilor lor.

Scoaterea dijmăi dela locuitori pricinuia multe nemulțumiri, cari câte-odată isbucneau chiar în răscoale sângeroase. Astfel s'au răscolat iobagii la anul 1437/8 sub conducerea lui Antoniu Lungul, fiindcă episcopul catolic din Alba-Lulia silea pe iobagii sei să plătească dijmă în bani și nu în bucate, ca mai înainte.

Răscoala numită a fost sugrumată cu ajutorul ostășimii, a nemeșilor și Sașilor, ear' iobagii au fost în urma aceleia legați de glie, adecă nu se mai puteau muta dela un domn pămîntean la altul. Starea aceasta a durat până pe timpul bunului împărat Iosif II., care le-a dat earăși slobozenie de a se putea muta, când se vedeau asupriți.

Iobăgia dar', în înțelesul strîns al cuvîntului, s'a început numai dela anul sus numit. Ea a dat mult înderăt plugăritul, până-când s'a desființat cu totul

în cele mai multe state. Aceasta s'a întemplat la anul 1848, adecă la noi mai bine ceva, după un timp de 400 ani.

Ca să vază și plugarii nostri mai tineri de astăzi, sub ce condițiune se făcea plugăritul pe timpul iobăgiei, lăsăm să urmeze aci pe scurt câteva din acelea:

La început, după o moșie de 40 jugere, plugarul iobagiu era dator să facă în toată săptămîna câte două zile cu mîncarea lui — clacă domnului pămîntean, cu carul sau cu trupul, după-cum adecă avea trebuință de el, și a da din toate produsele de câmp, una din 10 părți ca dijmă.

Mai târziu s'a mai înăsprit iobăgia, de oare-ce dacă murea iobagiul și rămăneau după el, câte doi sau patru feciori, moșia se împărțea între acestia și fiecare din ei trebuia să facă câte două zile în săptămîna clacă, prin urmare se făceau câte 108 sau 216 zile pe an, pentru cele 40 jugere de pămînt.

Afară de zilele de clacă, fiecare iobagiu trebuia să mai plătească dela 10—20 fl. bani gata, ca dare pe an domnului pămîntean.

Muierile și fetele iobagilor erau obligate a frînge, peria, peptena, toarce și țese de clacă cânepa sau lâna boieroaielor; tot de clacă trebuiau se mai cearnă și bucatele, să spele hainele ș. a.

Fiecare iobagiu cu vite trebuia să mai facă pe timpul iernii câte-o călătorie mai lungă cu carul: la moară, fîrg sau după lemne, ear' pentru câte un stînjîn de lemne din pădurea boierască, mai trebuiau făcute alte 30 zile de clacă.

La Paști și Crăciun, fiecare comună iobăgească trebuia să dea domnului seu câte un bou gras, pe care vrea să i-și aleagă din ciurda întregă, ear' primăvara din 10 oi cu miei, una ca dijmă. Tot la Paști și Crăciun, fiecare iobagiu trebuia să dea câte o coastă de porc afumată sau 17 cr, sau câte o găină și 10 ouă, ear' la Sân-Georgiu 2 pui, 2 fărdele de ovės, 200 melci și o bucată de rășină, pe unde se aflau brazii.

Fiecare comună iobăgească trebuia să mai iee dela domnul seu pămîntean încă și câte-o bute două de vin și ori era bun, ori ba, trebuia să-l plătească, după-cum i-se punea prețul. Pentru pescuit, ghindă sau jir, se puneau o taxă deosebită în bani sau zile de clacă ș. a. ș. a.

— Uneltele folosite la plugărit pe timpul iobăgiei au fost plugul de lemn, cunoscut până în zilele noastre și carul. Acesta însă nu era ferecat cu fer, cum se poate vedea astăzi, ci era întreg de lemn. De aceea obedele roatelor erau lăsate inadins mai pline, ca să nu se glodească așa curînd, ceea-ce împedea foarte mult mersul regulat al carului.

Dintre sîmînături: grăul, sîcara, orzul și ovēsul au fost cultivate din timpurile cele mai vechi. Cucuruzul și cartofii însă numai după foametea cea mare dela anul 1815/16, au început a se cultiva mai cu de-adinsul. Anume vîzînd împăratul Francisc, că de tare au suferit țările lui pe timpul foametei, a împărțit pe multe locuri sîmînte din acelea două sîmînături, apoi a dat povețe deosebite unor diregători și oficiali dela graniță, despre modul cum trebuie acelea cultivate. Unii plugari, vîzînd că chiar și diregătorii lor se cuprind cu

cultura și lăjirea acelor, le ziceau în glumă: »Neamț, Neamț, Cotrofleant!« (Cartofel-Pflanzer).

Prin ștergerea iobăgiei, precum și prin săvârșirea celor mai multe lucruri eu puterea aborului, plugăritul a luat în zilele noastre un avânt foarte însemnat. Ajunge să ne uităm la cele mai multe unelte, cari se întrebunțează astăzi la lucrare, ca să ne convingem, ca acelea numai în fabricile cele mai mari s'au putut face.

În timpul de astăzi stăm în fața unei înăntări atât de însemnate pe terenul plugăritului, încât și plugarii nostri vrând-nevrând trebuie să-și potrivească economia lor, după această înăntare. Dovadă avem acea împrejurare, că mai în toate comunele noastre s'au introdus plugurile de fer, în locul celor de lemn, apoi mașinile pentru sămănatul și săpatul cucuruzului, pentru îmblătit, cernut și vânturat, ear' pe unele locuri se pot vedea chiar și mașini pentru sămănatul grâului, pentru cosit și adunatul fânului și altele.

Am fost zis mai sus, că Sașii și-au schimbat aproape peste tot locul sistemul celor trei câmpuri, înlocuindu-l cu acela al câmpurilor comasate. Și dacă ei, ca mai puțini la număr și cu câmpuri mai mari ca ale noastre au făcut-o aceasta, cu atâta mai virtos va trebui să o facem și noi, de oare-ce suntem mai mulți la număr și avem câmpuri mai strimte, cari în starea lor de acum abia ne mai pot împăca trebuințele de toate zilele.

Aceasta este pe scurt istoria plugăritului, — istorie, care n'ar strica ca să o știe fiecare plugar, de oare-ce cu drept cuvânt se zice: »istoria este învățătoarea vieții«.

Ioan Georgescu.

Esposiția de vite în Mercurea.

— Raport special. —

— 6 Noemvrie n.

Duminecă, în 4 Noemvrie n. s'a ținut în Mercurea, a XI-a esposiție de vite, aranjată de comitetul »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului«.

Membrii din comitetul Reuniunii d-nii: D. Comșa, preș., Victor Tordășianu, secret. și E. Verzariu, contr. au plecat din Sibiiu, pentru a face preparativele de lipsă încă Sâmbătă seara și peste noapte au fost găzduiți de frunțașul comunei, dl George Muntean, ear' vicepreș. dl Dr. D. P. Barcianu, însoțit și de alți spriginitori ai acestei Reuniuni, au plecat Duminecă dimineața spre Mercurea.

Am ajuns tocmai la timpul potrivit, pe când era să se deschidă esposiția. Locul unde de obicei se țin târgurile de țară din Mercurea, era aproape plin cu vitele poporenilor din Mercurea, Poiana, Rod, Dobârca, Apoldul-de-sus, Apoldul-de-jos, Ludoș, Gârbova, Reciu și Cărpiniș, care de care mai frumoase, ear' harnicii țărani stăteau faloși înaintea vitelor, știind, că azi are să se prețuiască rezultatul muncii sale.

Pe la 10 ore din zi, președintele Reuniunii dl Demetriu Comșa, ține o vorbire prin care arată scopul venirii comitetului Reuniunii agricole acolo, precum și rezultatul acestor esposiții, de a face pe plugar să țină vite mai frumoase și de soi mai bun. Arată mai departe menițiunea Reuniunii române de agricultură, ce rezultate a obținut în

decurs de 12 ani de când există și încheie declarând esposiția de deschisă.

Se întregesc membrii absenți ai juriului cu cei prezenți și la insistența dlui V. Tordășianu, secret. Reuniunii, dl Ioan Moța, paroch în Orăștie primește de a fi secretarul juriului. Se porcede la esaminare. Fiecare membru din juriu avea o listă la mână, pe care era însemnat numele esponentului, precum și ce espune și apoi în frunte cu dl președinte mergeau la fiecare vită, o esaminau, țeranilor li-se spuneau eventualele defecte și se făcea comparațiune între soiul vitelor espuse. Și acestea se făceau într'un mod atât de instructiv, încât fiecare țeran, când va cumpăra vite știe, care e cea mai bună atât pentru lucrarea pământului, cât și pentru folosul ce-l da economului. Un lucru îmbucurător s'a putut constata la esposiție, că adevărat, majoritatea vitelor espuse erau de rassa »Pinzgau«, deși nu tocmai curată, cea mai bună rassa de vite. Rassa ungureană (albă) abia mai puteai vedea ici-colo câte una. Peste 300 de vite cornute au fost espuse.

Esaminarea aceasta a ținut până la orele 2 p. m. După aceea, juriul compus din 38 de inși s'a adunat în localul »Cassei de păstrare« la o ședință, în care s'a statorit cine are să capete premiul prim, doi etc.

Finită ședința cu statorirea premiilor, dl președinte a adunat pe toți economii și în propriul seu limbaj popular le-a ținut o prelegere foarte instructivă, despre modul cum au să-și lucreze pământul, uneltele mai bune și mai practice ce au să le folosească și pe urmă împărțește premiile celor premiați. S'au distribuit 36 de premii în sumă totală de 200 coroane. Când dl președinte le mulțumi pentru-că au dat ascultare cuvintelor comitetului Reuniunii, de s'a prezentat în un număr așa frumos, nesfârșite urale de »trăească« isbucniră din piepturile celor de față, la adresa comitetului acestei Reuniuni și în special la adresa președintelui.

Dl protopop Ioan Droc, mulțumește — în numele economilor — comitetului pentru zeloasa conducere a acestei Reuniuni, precum și pentru grija ce o poartă față de bietul țeran, atât de subjugat.

Era la 4 ore p. m. când ne-am așezat la o masă comună. Aici s'au ținut mai multe toaste. Dl Comșa, pentru frunțașii comunei, dl Droc pentru comitet și dl Dr. Barcianu pentru protopretorul care mult se interesează de această instituțiune, apoi un frumos toast ține dl Ioan Moța, paroch în Orăștie, prin care salută în numele Reuniunii agricole din Orăștie, pe Reuniunea mamă din Sibiiu.

Sunt frumoase progresele Reuniunii române de agricultură din acest comitat, păcat că nu se înființează în fiecare comitat câte o asemenea Reuniune, căci e fapt incontestabil că viitorul unei națiuni se asigură numai prin o lucrare continuă, care nu are în vedere numai foloasele personale, ci folosul general al tuturor. Tot asemenea adevărat este, că progresarea pe terenul economic, în timpină mult mai mari greutateți decât progresul pe alte terene, într-un-cât aici ai de a face cu elemente, cari nu prea cu drag se pot desbăiera de vechile obiceiuri moștenite dela strămoși și așa ori-ce inovațiune produce, — în bietul țeran — resens, ba de multe-ori neîncredere față de cei-ce le arată calea spre adevăr. O știm asta cu toții și mai bine o știu conducătorii Reuniunii agricole, despre cari pot afirma, — fără a esagera, — că numai oameni cu mâna de fer fiind pot face aceea ce d-lor au făcut în decurs de 12 ani de când există această Reuniune. Onoare lor! Dorel

SFATURI.

Alegerea purceilor de rudă.

S'a constatat, că dacă vierul și scroafa vierită au stat în oare-care legătură de înrudire la olaltă, atunci aceasta față un număr foarte neînsemnat de purcei, abia câte unul-doi. De aceea nu e bine a se ține vierul timp prea îndelungat, ca să vină în rudire cu scroafele.

Ce se ține de alegerea purceilor de rudă, s'a constatat, că aceia trebuie aleși dintre cei mai frumoși, mai mâncăcioși și mai blânzi. Frumoși trebuie să fie purceii de rudă, pentru aceea, ca să se poată desvolta din ei niște porci mari și de preț; mâncăcioși trebuie să fie pentru aceea, pentru-că numai porcul mâncăcios crește curând și se îngrășă ușor, ear' blânzi, trebuie să fie pentru aceea, pentru-ca atât față de om, cât și față de ceialalți porci, să nu fie prea întărităcioși și arțăgoși.

Știrpirea păduchilor la vite.

Pe lângă un nutreț mai puțin nutritor, vitele încă se pot umple de păduchi, cari apoi le strică și slăbesc și mai tare, așa că dacă economul nu le vine mai de timpuriu într'ajutor, pot chiar să se și prăpădească. Pentru știrpirea păduchilor la vite se cearcă mijloace fel și fel. Unul dintre acestea este și apa provenită din cartofii ferți, cu care se spală vitele atăcate, cu ajutorul unui petec de postav. Apa provenită din cartofii ferți, conține un fel de argăseală otrăvitoare, de care numitele insecte se prăpădesc cu desăvârșire. De aceea nu se prea recomandă nici ca nutremânt pentru porci, cum se face la noi îndeobște, că se dă ca lătură la porci. De apa provenită din cartofii ferți, nu se duce nici părul vitelor, ca de alte leacuri, ce se mai folosesc pentru scopul numit.

Înștiințare.

Dela »Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu«.

Aducem la cunoștința doritorilor de a se înscrie de membri la »Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu«, că direcțiunea Reuniunii, în ședința sa din urmă, în vederea scopurilor umanitare, urmărite de Reuniune, a hotărât a înființa pe lângă secțiunea primă, ce numără peste 300 membri o a 2-a secțiune (despărțământ) cu alți 300 membri. Membrii secțiunii a 2-a, ce se administrează separat și independent de secțiunea primă, solvesc 2 coroane taxă de înscriere și câte 60 bani pentru fiecare cas de moarte, întâmplat între membrii acestei secțiuni. Înscrierile se pot face la subscrisul birou în cancelaria consistorului archidieceșan (strada Măcelarilor nr. 45).

Sibiiu, 2 Noemvrie 1900.

Biroul direcțiunii »Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu«.

Pantaleon Lucața,
director.

Victor Tordășianu,
secretar.

CRONICĂ.

Hirotoniri. Înalt P. S. Dl. arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, a hirotonit Duminecă, în 29 Octombrie v. a. c. întru presbiter pe clericul absolut *Nicolau Chirciu*, ales paroch în comuna Almaș-Seliște (tractul Iliei), ear' pe clericul cu pregătire extraordinară *Ioachim Triff*, întru ipo-diacon.

Hymen. Dl. *Silviu Andreiu* și d-soara *Ana Aurelia Giurca* își vor celebra cununia lor la 18 Noembrie st. n. a. c., 3 ore p. m., în biserica gr.-cat. din Rovoșel.

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“. La fondul pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ au mai contribuit cu câte 20 bani următorii: *Învățătorii*: *George Păcurar*, (*Tilișca*), *Ieronim Mărdan*, (*Gurariului*), *Terenție Popovici*, (*Tilișca*), *Alex. Popa*, (*Poplaca*), *Sim. Borșan*, (*Slimnic*), *Nicol. Căndea*, (*Șura-mare*), *Augustin Herman*, (*Vale*), *Ioan Brătilescu*, (*Boița*), *Ioan Vițelar* (*Poplaca*), *Ieronim Nemeș*, (*Cristian*), *Ioan Hanzu*, (*Cacova*), *Ioan Dobrotă*, (*Sibiu*), *Aleman Galea*, *Coman Hambășan*, *Șerban Cioran*, *Moise Frățilă*, *Teofil Căliman*, (*toți din Rășinari*), *Simeon Grădinar*, notar în Săcădate, *Eugenia Grădinar* născ. *Marinescu*, *Eleonora Grădinar* și *Emilian Grădinar*.

Necrolog. Subscriși în numele lor și al nenumăraților consăngeni cu adâncă durere anunță răposarea preaiubitului și neuitatului soț, socru, moș etc. oarecând *Ioan C. Moldovan*, paroch gr.-cat. român de Nyir-Adon V., archidiaconul districtului Vasad, asesor consistorial etc. întemplată în enervațiune la 6 Noembrie a. c. la 12 ore din zi, în anul 77-lea al vieții, 49 al preoției și 49-lea al fericitei căsătorii, — provezut cu sfintele sacramente a muribunzilor. Osămintele fericitului s'au astrucat în cimiterul gr.-cat. din loc, la 8 Noembrie, la 9 ore a. m. Misa pentru repausul adormitului s'a celebrat în 9 l. c., la 8 ore. Fie-i memoria binecuvântată! *Vasilii Ilniczki*, preot gr.-cat., ca ginere; *Vasilii Ilniczki*, *Irina Ilniczki*, *Dr. Georgiu Mathé*, ca nepoți; *Iuliana Popp*, ca soție; *Elisabeta Moldovan* v. d. *Mathé*, *Maria Moldovan* v. d. *Leucuția*, ca vere; *Helena Pop* v. d. *Călcianariu*, ca fină; *Helena Călcianariu* m. *Vancu*, ca nepoată.

— Sfășiați de durere vestim tuturor cunoscuților, prietinelor și colegilor, că fiul nostru *Ciprian Potcoavă*, student de anul II-lea la facultatea de silvicultură din *Semniș*, nu mai este între cei vii. Atotputernicul D-zeu s'a îndurat să-l cheme la odihna de veci, luându-l din mijlocul nostru în 25 Octombrie st. v. în etate de 23 ani, împărtășit fiind cu sfintele taine. Rămășișele lui pământești s'au așezat spre vecinică odihnă în 27 Octombrie st. v., la 2 ore p. m. Jalnicii părinți *Ioan Potcoavă* și *sofia*.

— *Paul Smeu*, căpitan ces. și reg. în pensiune, a răposat Marți, 6 Noembrie n. la *Viena*, în etate de 54 ani, făcându-i-se înmormântarea Vineri, 9 Noembrie, după rital gr.-or. român. E deplâns de copiii și rămași orfani: *Paula*, *Traian*, *Aurelia* și *Valeria Smeu*.

— Subscriși cu inima înfrântă și plină de durere anunță tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților încetarea din viață a preaiubitului lor *George Gașpar*, preot gr.-or. român și asesor consistorial, care după un morb îndelungat, provăzut cu sfintele taine, și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului, Marți, în 24 Octombrie (6 Noembrie)

1900, la orele 10 din noapte, în al 67-lea an al vieții și al 43-lea an al fericitei sale căsătorii, servind în comuna *Criciova* 42 de ani la altarul Domnului. În mormântarea 'i-s'a făcut în 26 Octombrie (8 Noembrie) 1900, la orele 1 d. a. în comuna *Iablanița*. Fie-i somnul lin și memoria binecuvântată! *Elena Gașpar* născ. *Dorca*, ca soție; *Constanța Tatu* n. *Gașpar*, ca fiică; *George Tatu*, ca ginere; *Nicolae Birescu* și soția *Ecaterina*, *Vasilie Cornea* și soția *Iuliana*, ca cumnați; *Sofia Gașpar*, ca noră de nepot; *Traian*, *Cornelia*, *Octavia* și *Nastasia Gașpar*, *Coriolan*, *Vasilie* și *Dr. Alex. Birescu*, *Liviu*, *Pompeiu*, *Lazar*, *Areta*, *Iuliu* și *Rosalia*, ca nepoți.

Dl. *Dr. Valer Morariu*, avocat, a deschis cancelarie advocațională în *Maria-Radna*.

Parastas. Joi, în 8 Nov. n. 1900, în ziua de *Sf. Dumitru* s'a servit parastas în biserica gr.-cat. din *Feneșul-săsesc* pentru repausul sufletului lui *Demetriu Caian*, fost preposit în *Blaj* și ziditorul bisericii gr.-cat. din acea comună, fiind tot această srbătoare și hramul bisericii.

Atentatorul contra Șahului Persiei a fost osândit în 10 l. c. la muncă silnică pe viață. Atentatorul se numește *Salson*, e anarchist și a încercat să ucidă pe *Șahul*, la *Paris*, în 31 Iulie. Atentatul n'a succes și *Salson* a fost arestat. Pertractarea din 10 l. c. a fost scurtă și fără incident. *Salson* a ascultat sentința, fără să grăiască un cuvânt măcar; el se consideră de un martir al propagandei anarhiste.

Asigurarea regelui Sârbiei. Din *Viena* se scrie, că regele *Alexandru* al *Sârbiei* a scris unei fruntașe societăți de asigurare, că ar dori să se asigure pentru suma de 1½ milioane franci. Societatea 'i-a respins ofertul. Motivul acestei respingeri este, că societățile de asigurare nu asigură bucuroș capetele încoronate. Cu deosebire dela asasinarea regelui *Umberto*, care a costat pe o societate de asigurare suma de 3 milioane, societățile se ferec cu dinadinsul de asigurările domnitorilor.

Omor în adunarea unei reprezentanțe comunale. În comuna *Nagy-Loth* din comitatul *Comaromului* s'a ținut zilele trecute adunarea reprezentanței comunale. Judele *Diossy* la pertractarea unui punct își susținea cu încăpăținare punctul seu de vedere. Membrul *Borsányi* era de altă părere și de aceea combătea pe *Diossy*. Discuția a devenit vehementă și întru atât 'l-a infuriat pe judele, încât s'a sculat dela masa presidială și apropiindu-se de *Borsányi* 'i-a tras un glonț de revolver. *Borsányi* a murit momentan. Judele a fost escortat de gendarmi.

Jăfuirea bisericii din Zlaști. În noaptea din 23 spre 24 Octombrie n. un răufăcător spărgând zidul și scoțând gratiile de fer dela fereastra bisericii gr.-or. din *Zlaști* a intrat pe fereastră în biserică și stricănd zarul lădiței în care se păstrau banii bisericii a furat 30 coroane, bani adunați cu discul și singurul venit al bisericii.

Ocolul pământului în 33 de zile. Când va fi gata linia transsiberiană, ocolul lumii va pute fi făcut în 33 zile, și eată cum: O zi și jumătate drumul dela *Brema* până la *Petersburg*; 10 zile dela *Petersburg* până la *Vladivostok*; 10 zile distanța *Vladivostok*—*San-Francisco*; 4 zile și jumătate pentru a merge dela *San-Francisco* la *New-York*; 7 zile distanța *New-York*—*Brema*.

Pentru „masa studenților dela gimnasiul român gr.-or. din Brad“ au dăruit spre mângăierea sufletului lor, onorabila doamnă: *Sabina Preda n. Andreica* și on. domn *Dr. Basiliu Preda*, adv. în *Câmpeni*, ca vecinică coroană pentru pomenirea eternă a memoriei mult iubitei și regretatei mame resp. soacre *Carolina Andreica n. Palade* suma de 100 cor., una sută coroane. În numele elevilor săraci, cari vor beneficia de fructele acestui capital, primească marimoșii și înstristații dăruitori condolența simțită și totodată și profundă mulțumită, căci și în casuri de durere nu-și uită de o instituțiune atât de umanitară! *Vasile Boneu*, profesor.

Din Ciuciu (diecesa *Aradului*) ni se scriu următoarele: În 15 Octombrie v. a. c. s'a sfințit biserica de nou edificată din comuna *Ciuciu* (diecesa *Aradului*), prin Reverendul Domn protopop tractual *Ioan Groza* și încă 11 preoți celebranți.

În decursul liturgiei a cântat un cor bine instruat al dlui *Mihaiu Vidu*, învățător în *Hălmagiu*, căruia se cuvine toată lauda pentru aranjarea corului cu băieții sei de școală. Comuna bisericască a dat un banchet la care au luat parte vre-o 65 persoane, în decursul prânzului s'au ținut toaste, primul toast 'l-au ținut Reverendul Domn protopop *Groza* pentru episcopul diecesan, părintele *Nicolae Balta* a toastat pentru protopresbiterul tractual *Groza*, ear' învățătorul *Ioan Popescu* din *Hălmașel* a vorbit pentru preotul locului *Balta*. Notarul cercual *Ionescu* a toastat pentru oaspeții ce ne-au onorat cu venirea lor la actul sfințirii, preotul locului *Nicolae Balta* a mai vorbit și pentru dl. avocat *Dr. Stefan Pop* din *Arad*, care a câștigat prin un proces pe partea bisericii din *Ciuciu* suma de 6400 coroane, contribuind această sumă foarte mult la edificarea bisericii. N.

Sfirșitul lumii. O știre din *Londra* semnaleză o curioasă emigrare. E vorba de așa numiții *Iamreliți*, cari formează în *India* o sectă religioasă cu totul deosebită. Bizuiți pe spusele unuia din preoții lor, care a declarat, că sfirșitul lumii e apropiat, *Iamreliții* se pregătesc să emigreze în *Scotia*. Ei au de gând să se urce pe munții *scotieni*, căci cred, că de acolo vor trebui să se sue în cer, în ziua hotărâtă pentru sfirșitul lumii.

Atentat contra unui spital. *Bolnavii* din spitalul călugărilor de *Cra-covia* au fost apucați de o panică grozavă în urma unui atentat săvârșit contra spitalului. Călugărul *Boriskó* s'a certat cu conducătorul spitalului. Ca să-și răsbune pe conducător a voit să arunce în aer întreg spitalul. A luat un chilogram de praf exploziv, 'l-a pus în o sticlă și apoi 'l-a aruncat în cuptorul unei chilii. Praful a explodat cu o groznică detunătură, în urma căreia s'au spart toate ferestrele întregului spital. *Boriskó* după săvârșirea atentatului și-a depus rassa de călugăr și s'a anunțat singur la tribunal.

Cununia cărunților. În comuna *Tăuți*, lângă *Cluj*, în 11 l. c. s'au cununat doi moșnegi. Mirele *Mitru Irimieș* e de 60 ani și mireasa *Maria Murășan* din *Suceag* de 61 ani. Ei! Cum să nu spezeze cei tineri viață fericită, când acești moșnegi de acum înainte își așteaptă fericirea?

Se caută un practicant, eventual un scriitor, Român de naștere, pentru notariatul comunei *Seliște*. Pentru informațiuni să se adreseze doritorii de a ocupa acest post dlui notar *Nicolae Henșu* în *Seliște*.

Cele mai mult discutate lucruri sînt acum *căsătoria moștenitorului nostru de tron*, a cărei înartulare s'a discutat 2 săptămîni în dietă, ear' în lumea mare privirile sînt ațînțite cu deosebire la întîmplările din *China*.

Și din cauza aceasta recomandăm tuturor »*Călimdarul Poporului*«, pe 1901, de oare-ce în el, la *Révaș*, se arată, între alte întîmplări de peste an, și începutul și dezvoltarea acestor lucruri și starea lor până azi și se dau atât portretul moștenitorului și al soției sale, cât și ilustrații din *China*.

Peste tot, »*Călimdarul Poporului*« pe 1901 are ilustrații foarte frumoase și un cuprins bogat și de mare folos oamenilor dela sate. Prețul este 20 cr. și 3 cr. porto și se poate comanda dela noi (Sibiu, strada Poplăcii 15), precum și la alte librării.

Gasparides Victor. Acest nume e cunoscut la Români de pe Murăș, Tîrnave și Câmpie. Purtătorul lui este un »domn«, care acum de curînd a făcut multe mirozenii prin ținuturile amintite, amenințînd pe oameni și pe unii preoți de ai noștri, cu scop de a storce bani, mîncare etc. dela ei. Poporul povestea minuni despre el, zicînd că e Antichrist și credea, că gendarmii nu-l pot prinde. Afle acum, că coconul Gasparides a fost prins în *Iernul* de gendarmi și acum șede la umbră, avînd s'e și de seamă de năzdrăvaniile sale.

Un cas trist și înfiorător a avut loc zilele trecute în baia de granit de pe teritoriul bisericii din *Morlaca*, după-cum ni-se scrie de acolo, și anume: tînrul feciorăș de 11 ani, Gregoriu, fiu al cassarului comunal Simion Bocuțiu din *Morlaca*, care dimpreună cu alți lucrători transportau peatră cu căruțul pe drumul cu șine condus pe deasupra băii, fiindcă căruțul a picat de pe șine a fost aruncat în aer pe stîncă la vale dela o înălțime de 300 metri frîngîndu-i gâtul, capul și picioarele. Sărmanul cînd a ajuns la poala stîncii era deja mort. Această tristă întîmplare a umplut de spaimă pe toți lucrătorii din baie și aceasta cu atât mai virtos, căci nenorocitul a fost unicul fiu la părinți.

Regină curajoasă. Regina Portugaliei, *Amalia*, se primbla zilele trecute pe malul mării la *Arcaes*. Deodată vîzî, că o luntre, în care se aflau doi oameni, se răsturnă și oamenii erau în pericol să se înece. Regina, cu mare curaj a sărit în mare și i-a salvat pe ambii.

Capitala cea nouă a Chinei. Împăratul și împărăteasa s'au mutat la *Singanfu*, oraș cu un milion locuitori. Acest oraș se află în provincia *Șen-si*, care împreună cu vecina ei *Șan-si*, e țeara de obârșie a Chinezilor. *Șen-si* e muntoasă și în *Tapaișan* ajunge la 3700 metri înălțime. *Singanfu* e încunjurat de zid înalt de 12 metri, formînd un pătrat. Sînt patru porți și o mulțime de tunuri pentru pază și apărare. Greutatea de a pătrunde până acolo dela țîrm e foarte mare. De cînd cu rîșcoala *Taipingilor* sînt o mulțime de ruini. Palatul împărătesc e încunjurat și el cu un zid deosebit. *Singanfu* împreună cu *Taiyuanfu* din provincia *Șan-si* sînt centrul întregului comerț cu *Asia-centrală*: ceaiul, zahărul, reventul, moscul, plante medicinale, opiul și blănurile, aici se adună și se înmagazinează. Împărăteasa e încă la *Taiyuanfu*. Orașul are un muzeu arheologic bogat și inscripții vechi de două mii de ani. În el locuiesc la 50.000 de *Mohamedani*, cari au opt moschee.

Tren în flăcări. Nedescrisă frică a cuprins pe călătorii ce erau *Vineri* noaptea pe trenul dela *Dobrițin—Sătmar*. Cînd trenul a părăsit gara dela *Sanislău* un vagon a luat foc. Cu mare greutate au condus trenul îndărăt în gară. Mai mulți călători au rămas răniți din îngrămădirea ce s'a făcut la eșiri. Vagonul abia a putut fi stîns. Focul s'a iscat din frecarea osiilor, ce nu erau de ajuns unse.

Cas de moarte. Marți dimineață la orele 8 a răposat veduva *Eva Dozza* născută *Șerban*, soție de păpușar în *Sibiu*.

Dare de seamă și mulțumită publică. Subscrisa pe această cale aduc mulțumită onorațiilor domni și locuitori din *Colnic*, cari au binevoit a contribui la colecta făcută pentru procurarea *tabelelor din istoria naturală și a altor registre pe seama școlii de fete din Colnic*. Acești binevoitori sînt:

George Crăciun, notar și președinte al com. paroch. 5 coroane; Iosif Ieremia preot, Petru Ieremia, preot, câte 1 cor. 50 bani; Traian Băieș, viconotar 1 cor.; Măria Drăgan, învățătoare 5 cor.; Costa Careba, epitrop, Ioan Crina, epitrop, Ioan Todor, epitrop, Petru Lațcu, crăsnic, Ioan Voin, jude, Ioan Lupșa, vicejude, George Corbu, jurat, George Popa, jurat, Traian Pau, jurat, Moise Todor Mărian, Ioan Glavă, codrean, câte 1 cor.; Adolf Salinschi, neguțetor 2 cor.; Moise Crina Bițu 1 cor. 50 bani; Ianăș Crina, Simeon Opra, Ioan Crina Bițu, Trăilă Romănu, Petru Lațcu Bagiu, Ioan Oancea Opra, Ioan Trușan Păuța, Trăilă Păuța, Dănilă Vuc Doina, Tulbure Oancea, Moise Petrica Bălu, Petru Găscă Miuș, Iacob Petrica, Moise Glavă Moje, Moise Truică, Ioan Lațcu Bugaru, Ioan Meda Ogrin, Ioan Meda Ogrin dela deal, Nicolae Magheș, Ioan Voin Popa, Trăilă Todor Mărian, Ionia Petrica, George Corbu Târșu, Ilie Uzum, Trăilă Lupșa, Petru Mătu Meilă, Ioan Bărlea, Moise Romănu, Petru Ioan, Ioan Voin Voica, Ioan Păuța Pascu, Trăia Gêrboni, Petru Micloșină, Efta Olariu, Ianăș Păuța Brănză, Petru Lațcu Merta, Moise Becineagă Nicoară, Ioan Gherguță, Ioan Todor Mărian, Petru Lucaci, măsar, Petru Găscă Uștîr, Ioan Pirțoni Taibîr, George Mătu, Petru al Măriei Crina, Constantin Lucaci, Trăilă Lepa, Moise Păiuș, Ioan Bulzu, Luca Petrica Țagu, câte 1 cor.; Livia Pantic, neguțetoare 25 bani; Cornel Popoviciu, neguțetor 20 bani; Măriuța Vida 40 bani; N. N. 40 bani; Ilie Ienciu Necșa 60 bani; Traian Crina 20 bani; Ilie Negru, Mărtin Rus, câte 20 bani; Ioan Popa, Maria Vuc, corepețitori, Elisaveta Găscă Uștîr școlăriță, Floare Anțilă, școlăriță, Ruja Roșu, școlăriță, Maria Pascu, școlăriță, câte 20 bani; Elisaveta Crina, școlăriță 40 bani; Maria Gherguță, școlăriță, Anuța Gherguță, corepețitoare, Ionia Todor, școlăriță, Ionia Vuc, corepețitoare, Elisaveta Ioan, corepețitoare, Silvia Voin, corepețitoare, Anica Mătu, corepețitoare, Petruța Careba, corepețitoare, Elisaveta Glavă, corepețitoare, Valeria Becineagă, corepețitoare, Elisaveta Micloșină, corepețitoare, Maria Micloșină, școl., Ionia Rus, corepețitoare, Ionia Mătu, corepețitoare, Mărgărie Romănu, corepețitoare, Elisaveta Todor, școlăriță, Scumpina Todor, școl., Versavia Bêrlea, școl., Elisaveta Miuș, școl., Versavia Lațcu, școl., Elisaveta Becineagă școl., Ionia Ienciu, școl., Maria Crina, școl., Maria Drăgoiu, școl., Măria Ienciu, școl., Ionia Becineagă școl., câte 20 bani. S'a colectat prin subscrisa 87 cor. 40 bani. Dintre cari s'au spesat pentru scopul mai sus arătat 83 cor. 40 bani, ear' restul de 4 cor. se va întrebuița pentru procurarea cărților pe seama bibliotecilor dela clasa de fete deja înființată ear' prin colectă în anul 1899. *Măria Drăgan*, învățătoare.

Strada Heine. În revirul *V. Margareten* al *Vienei* se află o stradă *Heine*. Comitetul districtual a decis să se înainteze primăriei o petiție, în care cere, ca numele stradei să se schimbe, anume să nu mai fie numită cu numele lui *Heine*, care deși a fost poet de renume, dar' e *Jidan*, ci să i-se dea numele lui *Vogelsang*. Baronul *Vogelsang* a murit acum 6 ani, a fost scriitor social-creștin și colaborator la »*Vaterland*«.

De vînzare se află tătarcă de mături, anume peana, în cantitate mai mare sau mai mică. Negustorii, cari doresc să cumpere, să se adreseze la *Ioan Rechițean*, comerciant în *Vucovar* (posta *Niczkyfalva*).

Convocare. Desp. »*Morlaca*« aparținător Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din archidieceasa de *Alba-Iulia* și *Făgăraș* în sensul §-ului 21 din statute își va fiînă adunarea de toamnă la 24 *Noemvrie st. n. a. c.*, 10 ore a. m., în școala gr.-cat. din *Fildul-de-mijloc*.

La această adunare sînt invitați cu toată stima membrii ordinari și ajutători, on. domni preoți, precum și toți binevoitorii și spriginitorii învățămîntului poporal. Programul e bogat și variat.

Activitatea „Reuniunii inv. gr.-cat. din archid. de Alba-Iulia și Făgăraș“. Numai cîtiva ani sînt de cînd s'a înființat această Reuniune și urmele ei deja se vîd în cele mai multe despărțăminte. Să sperăm deci, că cu timpul nu numai în unele, ci în toate despărțămintele se vor vedea urmele, căci e tînră Reuniunea și spre ce a mai îmbetrînit tot mai bine vom observa, că e la nivoul chemării sale și că produce fructe îmbelșugate.

Cu ocaziunea adunării generale din est-an comitetul central al acestei Reuniuni și-a prezentat raportul seu și în legătură cu acesta s'a publicat și în »*Foia școlastică*« raportul, va să zică darea de seamă despre activitatea despărțămintelor. Ca și cetitorii »*Foii Pop.*« să fie informați despre starea acestei Reuniuni, îmi permit a spune următoarele:

Reuniunea inv. gr.-cat. din archidieceasa gr.-cat. de *Alba-Iulia* și *Făgăraș* numără 26 despărțăminte, anume: 1. Despărțămîntul *Aiud*, care are 19 membri ordinari; 2. *Alba-Iulia* are 14 membri; 3. *Almaș* cu 11; 4. *Arieș* 11; 5. *Bia* 15; 6. *Blaj* 18; 7. *Catina* 23; 8. *Cluj* 32; 9. *Dêrgea* 20; 10. *Ernot* 14; 11. *Fărăgău* 23; 12. *Giurgău* 14; 13. *Ibașfalău* 6; 14. *Indol* 15; 15. *Ludoș* 14; 16. *Medias* 15; 17. *Morlaca* 27; 18. *Murăș* 12; 19. *M. Uioara* 13; 20. *Pogăceaua* 18; 21. *Reghin* 21; 22. *Roșia* 10; 23. *ebeș* 14; 24. *ibiu* 30; 25. *Turda* 17; 26. *Făgăraș* 31; adică la olaltă această Reuniune are 455 membri ordinari.

Amintesc, că membri fondatori are 14; ear' ajutători 86.

Cel mai liniștit banchet. În *Budapesta* s'a ținut un banchet, la care n'a răsunat nici un toast, nu s'a auzit nici o glumă, nici o vorbă chiar. Unic în felul lui a fost acest banchet, căci doar' a fost *banchetul surdo-mușilor*. Au ținut și acești nenorociți un banchet ca să sîrbeze împlinirea alor 5 ani de cînd și ei își au asociațiunea lor, care în cas de lipsă îi ajută cu bani pentru întreținere. Cînd s'a adus friptura pe masă totuși s'a ridicat un surdo-muș și cu largi gesticulații a tîlmăcit colegilor lor, de sigur vre-o bineventare. După el au urmat alții mulți cari au toastat, tot prin gesturi. Și se vede că ei între ei se înțelegeau perfect căci au petrecut, în vobună până noaptea tîrziu...

O luptă sângeroasă între Țigani. Zilele trecute s'a întâmplat în satul Wendemark din Altmark o luptă sângeroasă între Țigani. O caravană compusă din 12 cară sosise în fața ospătăriei din sat. Certurile, cari esistau de multă vreme între două familii, au avut ca rezultat o bătaie crâncenă, la care s'au întrebuițat revolvere, săbii, cio-mege și tot felul de instrumente primejdioase. Furia femeilor cari se băteau era de nedescris. Un bărbat a fost bătut de ele cu oale și alte vase de bucătărie, până-când a căzut jos aproape mort; un alt Țigan a fost rănit de un glonț de revolver. Abia când sosi primarul cu mai mulți gendarmi, lupta sângeroasă se sfirși. Țiganii își încercară repede răniții pe cară și familiile combatante o luară la fugă în două direcțiuni opuse.

Statistica emigrărilor. Datele despre emigrările din anul trecut ne dau un tablou înspăimântător, căci nu mai puțin decât 37.193 este numărul celor ce și-au lăsat pustie casa și moșia părintească și s'au dus în țeri străine... Cei mai mulți au emigrat în America și România. După naționalitate socotiți cei mai mulți emigranți sunt Slovaci (44%), apoi Unguri (25%) și în fine urmează Români, Nemții, Rutenii și Sârbii. Socotite din punctul de vedere al popularității, emigrările au păgubit mai mult pe Slovaci și Ruteni, apoi pe Români și Nemți și în fine pe Unguri și Sârbi. După ținuturi socotiți, emigranții cei mai mulți au fost din dreapta Tisei și din Ardeal. Mai puțini au emigrat din stânga Tisei și dintre Dunăre și Tisa. Dintre emigranți 5259 s'au reintors în țară — mai ales în urma situației grele din România.

Peste durerile de cap trec oamenii cu voe bună și umor. Mult timp însă aceasta nu poate dura, îndeosebi când e vorba de dureri reumatice, ghicht și boale de nervi. Ni-se atrage deci atențiunea asupra unui mijloc și asupra acestor dureri, care ni se pare vrednic a fi recomandat. Acesta e fluidul preparat de farmacistul și furnisorul de curte Ioan Francisc Kwizda în Korneuburg lângă Viena, și e dovedit ca bun mijloc dietetic și contra scrintiturilor, înțepinirea vinelor și musculaturii, frânturilor, sgârciurilor, apoi la întărirea prealabilă și după strapațe mari, marșuri lungi, etc. Numeroase atestate despre efectul preparatului stau la dispoziția interesatilor. Detaluri pe pagina a patra.

APEL

cătră colegii, cari am absolvat cursurile teologice în Iunie anul 1889 în seminarul »Andreian« din Sibiu.

Conform obligământului luat asupra noastră în 28 Iunie 1889, folosind-ne de încrederea iubiților colegi, subscrișii ne luăm voe a face apel la toți colegii noștri de odinioară, a le atrage atențiunea asupra obligământului luat la despărțirea noastră și a-i convoca prin aceasta la întrunirea colegială statorită pe 30 Noemvrie v. 1900 în seminarul »Andreian« din Sibiu.

Răhău-Sohodol-Moeciul-inf.
8/21 Octomvrie 1900.

Nicolae Cărpinișan, Dem. Gola,
paroch. paroch gr.-or.

Georgiu Enescu,
paroch.

POSTA REDACȚIUNII.

Bucerdea - vinoasă. Știrea ce ne-otrimiti numai la rubrica »Din public« o putem publica și cu iscălitura d-tale. Scrie-ne că o iscălești? Dacă da, o publicăm în nrul viitor.

I. R. în V. Nu știm unde poți vinde tătarcă. Am dat azi o știre.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreu Balteș.
Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

A apărut și se află de vânzare la »Tipografia«, soc. pe acțiuni în Sibiu

Anuarul I.

al

»Reuniunii sodalilor români din Sibiu«,

cuprinzând

unele date dela întemeierea ei până la 31 Decemvrie 1899

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Prețul I cor. 20 bani, cu porto postal I cor. 40 bani

„Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călindarul Poporului

pe anul comun

1901.

Prețul 40 bani + 10 bani porto.

Venzătorilor li-se dă rabat cuvenit.

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de foc și esplosiune

edificii de ori-ce fel, locuințe și clădiri economice, magazine de mărfuri, mașine agricole, mobile, vestminte și rufe, cară și vite de tot soiul produse de câmp și de recoltă etc. etc.;

asupra vieței omului:

în toate combinațiunile conform tabelelor sale foarte variate. ca asigurări simple pe casul de moarte, asigurări mixte cu termen, asigurări de copii, de zestre, rente viagere, asigurări cu plățirea de două-ori a capitalului, și cu polițe libere de premii etc.

Asigurări populare fără ce-cetare medicală (sistem german).

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvire imediată.

Fonduri de rezervă și de garanție specială:

1.400.000 coroane,

plasate în scrisuri fonciare și în siguranțe pupilare.

Active cu finea anului 1899: 2 milioane 185 mii coroane.

Stocul asigurărilor:

Valori asigurate contra incendiului:
64 milioane coroane.

Capitale asigurate asupra vieței:
9 milioane coroane.

Dela întemeiere Institutul a solvit:

2,825 645 cor. 62 bani pentru daune de foc și 2,498.042 cor. 10 bani capitale asigurate pe vieță,
total: 5,323.687 coroane 72 bani.

Oferte și ori-ce informațiuni se primesc prin Direcțiune în Sibiu, la agenturile principale în Arad, Brașov și Timișoara, la agendele generale din Cluj și Budapesta, precum și la reprezentanții speciali în toate comunele mai mari.

Prospecte și tipărituri gratuit și franco.

Directiunea în Sibiu,

str. Cisnădiei nr. 5, etajul I., curtea I.

[43] 12—15

Andreu Balteș

Advocatul

Dr. Alexandru N. Străvoiu

'și-a deschis cancelaria advocațională
în **Sebeșul-săsesc, Piața-mare**
Nr. 15. [61] 2-3

Nr. 1113/900

[59] 3-3

Publicațiune.

Din partea subscrisei primării comunale prin aceasta se aduce la cunoștința publică, că în 25 Noemvrie st. n. a. c., la 2 ore d. a., se va vinde pe cale de licitațiune publică, **moara oomunală** provăzută cu 2 petri. Moara este așezată la mijlocul comunei, afară de aceea cumpărătorul va pute să-și edifice și un joagăr, pentru care dreptul este deja câștigat din partea comunei.

Prețul morii face 3200 coroane.

Sibiul, 28 Octomvrie 1900.

Primăria comunală:

Aureliu Hațiegan, Oprea Costandel,
notar. primar.

8 medalii de aur.
19 medalii de argint.

Fluidul lui

Marca șerpe.

Dovedit de mult timp
ca mijloc bun cosmetic
(frecare) pentru întă-
rirea vinelor și muschi-
lor corpului omenesc.

Prețul:

1/1 flacon cor. 2.—

Veritabil numai cu marca de mai sus se capătă în toate farmaciile drogueriile.

[32] 7-15

Deposit principal:

Farmacia cercuală, Korneuburg lângă Viena.

8 medalii de aur.
19 medalii de argint.

Kwizda.

Fluidul turiștilor

Folosit cu succes la în-
tări și recăștigarea for-
țelor după ture mai
mari din partea turiștilor,
biciștilor și călăreștilor.

Prețul:

1/2 flacon cor. 1.20.

Marca de text, eticheta și embalajiu

scutite prin lege.

Marca de text, eticheta și embalajiu

scutite prin lege.

Bine apreciată

de întreagă

presa noastră.

MARGARETA MODLOYAN.

Din
tainele
vieții.

29 de novele și schițe.

Prețul 2 cor., plus 10 bani porto.

Se poate procura dela

Librăria
W. Kraft.

A apărut!

Magazin de fabrică

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint,

JULIUS ERÖS

Strada Cisnădiei nr. 3. Sibiu. Strada Cisnădiei nr. 3.
(Edificiul „Transilvania“).

Fiecare obiect de aur sau de argint e examinat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea exact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloagelor mele. Toate comanda le efectuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se eșecută bine și conștientios.

Nr. 1.
Orologiu de argint remon-
toir, pentru dame; 30 mm.
diametru, cu capac de argint,
cualitate bună fl. 6.75, cu cerc
de aur fl. 7.50, de oțel negru
oxidat fl. 6.50.

Nr. 2.
Orologiu anker-remon. de
argint, 50 mm. diametru, cu
capac dublu, toc guiloșat ori
gravat, 3 capace de argint, 5 rubine,
sorte tari, I. fină „Uraniawerk“
15 rubine, fl. 12.50.

Nr. 3.
Orologiu cilindru-rem. de
argint, 48 mm. diametru, cu
placă de cifre în email albă ori
colorată cu toartă ovală, arătător
de secunde, construcție bună so-
lidă, fl. 8.75.

Nr. 4.
Orologiu cil.-rem. de ar-
gint, 48 mm. diametru, cu
capac dublu, în toc gravat
frumos, sorte tari, I. fabricat
fin fl. 8.75.

Nr. 5.
Orologiu anker-remon. de
argint, 50 mm. diametru, capac
dublu, 3 capace de argint, 15 ru-
bine, cu cerc de aur, fabricat fin,
din sorte mai tari fl. 11.50, cu
construcție cil.-rem. fl. 9.50.

Nr. 6.
Orologiu de dame, rem., de
aur de 14 carate, 30 mm. dia-
metru, capac dublu, I. calitate,
guiloșat ori gravat fl. 25.—, în
toc de argint fl. 11.50.

Nr. 7.
Orologiu cilindru-remt.
de argint nou, 48 mm. dia-
metru, luciu ori gravat, în formă
ovală, arătător de secunde, cu
placă de cifre albă, emailată,
I. calitate, fl. 4.50, cu capac
dublu fl. 5.80. Lanțuri de nk-
kel cu compas ori cheia 30, 40,
50, 60 cr.

Prospecte bogat ilustrate gratis și franco. Spedări cu rambursă ori pe lângă trimiterea înainte a prețului.

[44] 49-52

Marce postale din toate țările în plată.